

Zámek Nový Světlov (foto: Jiří Jílik)

V kraji zapomenutého jazyka - šviháčtiny

Text: Jiří Jílik foto: Jiří Jílik, archiv Muzea Bojkovska

Kdo poprvé navštívil město Bojkovice ve Zlínském kraji, kde končí Slovácko a začíná Valašsko, nebezpečně blízko někdejší výbušné hranice s Uhry, byl zcela určitě překvapen do daleka zářící fasádou zámku. Stavba ve slohu anglické tudorské gotiky jako by sem, do divočiny na okraji bělokarpatských lesů, ani nepatřila.

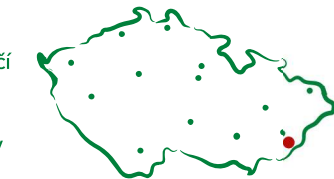
Nový Světlov - perla Bílých Karpat

Nový Světlov vybudovali v 15. století bratři Zbyněk, Jaroslav a Ctibor z Landštejna na dominantní a přírodou chráněné ostrožně nad Bojkovicemi. Vlastní palácová stavba vyrostla kolem nevelkého nádvoří na dobře hájitelném prostoru a byla chráněná i vnější hradbou s náspy. Jeden z dalších majitelů, Burián Tetaur z Tetova, se pustil do přístavby mohutného třípatrového křídla a dal tak hradu

novou podobu. Blízkost neklidné uherské hranice měla za následek, že panství často měnilo majitele; šlechta po čase hledala klidnější zázemí, než jaké jim mohlo poskytnout východní pomezí. Současnou podobu dala sídlu přestavba za hraběnky Jindřišky Larisch-Mönnichové v letech 1846-1856.

Poddaní hrají Mozarta

Zámek prožíval dobu své největší slávy za vlády Jindřišiny matky Žofie Haugvicové z Biskupic

(1769-1835). Pobyt a studia ve Vídni v ní probouzely zájem o výtvarné umění a hudbu, a když se po rozluce nedlouhého manželství natrvalo usadila na Novém Světlově, učinila z hradu kulturní centrum tehdejší doby. Zajížděl sem i Josef Mánes, který vyučoval její dceru Jindřišku malířství. Když angažovala do svých služeb jednadvacetiletého učitele a současně schopného muzikanta a sbornístra Daniela Zedníka, ustanovila jej kapelníkem zámeckého orchestru

složeného z poddaných, neboť většina hudebníků byla zaměstnána na zámku jako sloužící, zahradníci, podkoní apod. V jeho čele pak stál neuvěřitelných 47 let. Jakmile bezmála padesátičlenné hudební těleso dosáhlo patřičných kvalit, požádala hraběnka Žofie na zámku zpravidla dvakrát týdně koncerty mistrů vážné hudby. Tehdy zněla zámekem hudba Mozartova, Straussova, Haydnova, Belliniho, Verdiho, Rossiniho, Beethovenova i Donizettiho.

Muzeum Bojkovska - neobjevený skvost

Městečko Bojkovice, rozložené na úpatí světlovského vrchu, není dosud zájmem turistů příliš poznamenané, a tak unikají pozornosti i unikátní sbírky v místním Muzeu Bojkovska, zařazeném

v roce 2020 mezi „42 neobjevených skvostů ČR“. Návštěvník zde najde expozici věnovanou lidové kultuře Bojkovska a Kopaníc proslulých bohyněmi, doklady historie městečka, historický retro byt z 50. let 20. století i unikátní památky na kdysi velmi rozšířenou miškářskou živnost.

Miškáři - lidé světovi

Pod nářečním výrazem „miškování“ se skrývá podomní kastrování domácích zvířat. (V současnosti je mohou provádět pouze zvěrolékaři.) Proč byla kastrace, během níž zvíře neskutečně trpělo, vůbec prováděna? Protože kleštěnci, vůl či valach, se stali klidnějšími a ovladatelnějšími nežli býk nebo hřebec. Zklidněný, pohlavního pudu zbavený čuník kmený na zabijačku zas rychleji přibýval na váze. Označení živnosti

(miškářství) a jejich provozovatelů (miškářů) vzniklo ze skutečnosti, že pohlavní žlázy samců se nachází v „mišku“. V bojkovickém muzeu se dochovala řada dokumentů, hlavně cestovních pasů a licencí, jimiž se miškáři museli prokazovat a z nichž poznáváme, jakými cestami vycházeli do všech zemí bývalého Rakouska-Uherska i za hranice monarchie, do Německa, Ruska, Rumunska a do dalších vzdálených států. Prošli zeměmi od Baltského moře až k moři Černému, Kaspickému a Středozemnímu, ojediněle se ocitli až v Paříži, v Americe, ba i na Sibiři. Zpravidla však měli své vymezené rajóny, kam přicházeli každým rokem, aby tam vykonávali práci, do níž zaučovali i své syny a vnuky. Putování světem změnilo chlapce v muže a vybavilo je odvahou poprat se s obtížnými podmínkami.

Portrét pětadvacetileté Žofie Haugvicové, pozdější majitelky Nového Světlova, od francouzské malířky Alžběty Vigée-Lebrunové (foto: archiv Muzea Bojkovska)

Miškáři z Bojkovic na archivní fotografii (foto: archiv Muzea Bojkovska)